

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Психолого-педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри _____

Реєстраційний № _____
«___» _____ 20__ р.

**МЕТОД ПРОЄКТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО
ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

кваліфікаційна робота студента
групи СПм-23
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 011 Освітні, педагогічні
науки, освітньо-професійна програма
«Соціально-педагогічна робота з дітьми та
молоддю»

Стабровського Сергія Сергійовича

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри соціальної
педагогіки і соціальної роботи

Шимко Ія Миколаївна

Оцінка: Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Стабровський Сергій Сергійович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав(ла) і не одержував(ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений(а). Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(дата)

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПРОФЕСІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Основні поняття методу проєктів.....	7
1.2. Особливості роботи соціального педагога закладу вищої освіти.....	11
1.3. Використання методу проєктів в професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти.....	17
Висновки до розділу I.....	20
РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТІВ В ПРОФЕСІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	22
2.1. Основи використання методу проєктів на реальній практиці.....	22
2.2. Іноземний досвід дизайну та імплементації методу проєктів у професійну діяльність соціального педагога.....	28
2.3. Порівняння вітчизняного та іноземного досвіду методу проєктів.....	36
Висновки до розділу II.....	39
РОЗДІЛ III. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПРОФЕСІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА.....	41
3.1 Програма шаблону проєкту з урахуванням іноземного та вітчизняного досвіду.....	41
3.2 Методичні рекомендації адаптації проєкту в сучасних реаліях на території України.....	45
Висновки до розділу III.....	47
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ВСТУП

Сьогодні сповнене стрімкими соціальними змінами, світ охоплює постійна глобалізація та цифровізація. У сучасному світі професійна діяльність соціального педагога а закладах вищої освіти є динамічною, адаптивною та з кожним роком набуває особливого значення. Особливо в нашій країні це стає дедалі важливіше в умовах воєнного часу. Адже соціальний педагог є не лише людиною, яка дає та поширює знання, а й одним із головних агентів соціалізації, особистісного і соціального розвитку студента. В умовах реформування освіти і впровадження абсолютно нових або сильно видозмінених попередніх підходів до навчання та виховання, метод проєктів стає все частіше одним із найефективніших засобів реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі.

Метод проєктів наразі вважається активним методом навчання, який сприяє більш практичному засвоєнню теоретичних навичок та вмінь, набутих студентами під час свого навчання у закладі вищої освіти. Він позитивно впливає на формування у студентів критичного мислення, роботи в команді, креативності та способів нестандартного міркування та, що дуже важливо, самостійності у прийнятті важливих професійних рішень. У контексті професійної діяльності соціального педагога, застосування проєктного підходу дозволяє не лише підвищити якість надання освітніх послуг, але й забезпечити тісну інтеграцію теоретичних знань із практичними вміннями, що є особливо важливим для підготовки високо-кваліфікованих та компетентних фахівців. Дану тему вивчали такі видатні науковці як Л. Бодько, Т. Волковська, С. Генкал, Г. Дятко, О. Яремко.

Соціальний педагог повинен не лише чітко розуміти усі можливі аспекти свого професійного розвитку та фахових компетенцій, а й вміти використовувати набуті знання та навички на практиці. З огляду на зазначене можна вважати тему: «Метод проєктів у професійній діяльності соціального педагога закладу вищої освіти» нашого дослідження **актуальною**.

Мета дослідження: дослідити використання та впровадження методу проєктів у професійну діяльність соціального педагога та розробити програму, з урахування вітчизняного та іноземного досвіду.

Завдання дослідження:

- проаналізувати наукову літературу з теми дослідження;
- визначити основні визначення до понять: проєкт, проєктна діяльність, метод проєктів;
- визначити головні особливості роботи соціального педагога у закладах вищої освіти;
- дослідити основи використання методу проєктів на реальній практиці;
- вивчити іноземний досвід дизайну та імплементації методу проєктів у професійну діяльність соціального педагога;
- провести порівняльний аналіз між вітчизняним та іноземним досвідом методу проєктів;
- розробити програму та методи адаптації проєкту з урахуванням іноземного та вітчизняного досвіду

Об'єкт дослідження: процес професійної діяльності соціального педагога закладів вищої освіти.

Предмет дослідження: метод проєктів у професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти.

Методи дослідження:

емпіричні: кількісні (анкетування, опитування, тестування), якісні (бесіда, інтерв'ю, моніторинг);

теоретичні (порівняльний аналіз джерел; систематизація, узагальнення, порівняння і зіставлення різних поглядів на аспекти досліджуваної проблеми; аналіз теорії і практики, досвіду професійної діяльності працівників психологічної служби в системі освіти);

статистичні (статистична обробка кількісних і якісних даних).

Методологічна основа дослідження базується на сучасних теоріях соціальної педагогіки, освітніх технологій та методології проєктної діяльності. У дослідженні використано інтегративний підхід, що поєднує теоретичний аналіз, емпіричні дослідження та практичні рекомендації.

Основа включає:

- **Системний підхід:** вивчення взаємозв'язків між компонентами проєктної діяльності, як-от адаптація, соціалізація, розвиток компетентностей студентів.
- **Порівняльний аналіз:** вивчення і співставлення вітчизняного та іноземного досвіду впровадження методу проєктів у діяльність соціального педагога.
- **Інклюзивний підхід:** урахування потреб вразливих студентських груп, забезпечення доступу до рівних можливостей навчання та соціалізації.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані при створення та організації методів проєктів у професійній діяльності соціального педагога. Розроблена програма може використовуватися як шаблон для майбутніх проєктів та модифікована фахівцями згідно з методів їх адаптації.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження висвітлені в статті «Проєктна діяльність як складова професійного розвитку соціального педагога вищої школи в умовах воєнного стану», опубліковану в збірнику матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Згуртованість суспільства в умовах воєнного стану: актуальність, виклики та шляхи їх подолання» (2024 рік).

Структура роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПРОФЕСІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1 Основні поняття методу проєктів

В сучасному світі метод проєктів є одним із провідних методів організації навчання та управління діяльністю, що активно застосовується у роботі соціального педагога та поза його межами майже в усіх сферах життя. Він є результатом поєднання в собі теоретичні знань та методів і практик їх застосування, сприяє формуванню навичок самостійного планування, аналізу та реалізації завдань, прийняття рішень та покращення своїх компетентностей. Завдяки методу проєктів учасники навчального або робочого процесу можуть глибше зануритися в проблематику, отримати практичний досвід і досягти конкретного результату, що має як освітнє, так і прикладне значення.

Проєкт можна охарактеризувати, як набір технологій, теоретичного і практичного матеріалу, сукупність певних дій для реалізації створення реального об'єкта, предмету або різного роду теоретичного та практичного продукту. Саме процес створення даного об'єкту добре відображає систему навчальних проблем, завдань і функцій професійно-педагогічної діяльності соціального педагога [5, с.3]. Реалізація проєктної діяльності у професійному середовищі майбутніх фахівців, або покращення компетенцій існуючих спеціалістів сприяє їх успішній інтеграції у робоче середовище закладів вищої освіти, завдяки спеціально спроектованим інформаційним моделям навчання та формам навчальної (навчально-професійної) діяльності.

Метод проєктів, як педагогічна технологія, вміщує сукупність дослідницьких, проблемних та пошукових методів, які базуються на творчій активності авторів та виконавців проєкту [5, с.3]. Суть цієї технології полягає у

стимулюванні зацікавленості організаторів та виконавців до визначеної проблематики; використання авторами актуальних та релевантних технологій, оволодіння виконавцями необхідними знаннями та вміннями для вирішення поставленої проблеми; організація проектної діяльності для досягнення спільних цілей та у практичному застосуванні отриманих результатів. Прагматична цілеспрямованість на результат, який буде отримано після вирішення тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми покладено в основу методу проектів. Власне основним моментом є те, що фінальний результат можна побачити, та застосувати в реальній практичній діяльності соціального педагога.

Спираючись на вищесказане, та визначивши сутність і специфіку застосування методу проектів в професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти, - можна відмітити творчий та перетворювальний характер роботи в процесі побудови ідеї, створення та виконання проекту, що буде сприяти формуванню дослідницьких навичок та інтеграції знань та вмінь. Л. Бодько, Т. Волковська, С. Генкал, Г. Дятко, О. Яремко вважають, що метод проектів слід розглядати як комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість виявити творчі здібності у плануванні, організації та контролі своєї діяльності. [10, с.143]

Метод проектів вміщає в себе декілька важливих функцій: дидактичну, пізнавальну, виховну, соціальну та розвивальну. Вони забезпечують різноманіття цілей і завдань даного методу, що свідчить про його поліфункціональність. Якщо заглибитись у специфіку кожної із функцій, можна краще зрозуміти поняття функціональності.

Дидактична – забезпечує розвиток у виконавців проекту вміння конструювати свої знання, дозволяє формувати навички самоорганізації, способів інформації та покращувати уміння презентувати результати своєї клопітливої роботи.

Пізнавальна – сприяє високому рівню зацікавленості до отримання нових та релевантних знань, розвитку вмінь у продукуванні, аргументації та доведенні ідей до кінцевого слухача.

Розвивальна – сприяє формуванню комунікативних навичок, критичного мислення, рефлексії та аналізу виконаної роботи та результатів. Також саме ця функція передбачає розвиток творчих і дослідницьких здібностей.

Виховна – завдяки цій функції учасники проєкту усвідомлюють власні дії, щодо дисципліни та відповідальності, що позитивно сприяє формуванню загальнолюдських цінностей.

Соціальна – передбачає осмислення можливостей та усвідомлення ролі виконавця під час роботи у проєкті, розвиває навички спілкування у соціумі, формування самостійного погляду на події та явища.

Після аналізу списку основних проєктних робіт, та наявного теоретичного матеріалу можна виділити узагальнену класифікацію типів проєктів: 1) за видом діяльності, яка превалює на проєкті; 2) за характером та розподілом учасників та виконавців проєкту; 3) за тривалістю виконання проєкту; 4) за ступенем складності; 5) за характером взаємодії між учасниками проєкту; 6) за характером цільових установок; 7) за часом виконання; 8) за характеристиками.

В цілях розкриття теми даного дослідження та досягнення мети і отримання результатів, нам потрібно трохи детальніше звернути увагу, на деякі типи проєктів детальніше:

- Дослідницькі проєкти, в яких домінуючою діяльністю є дослідження та глибоке вивчення тематики, в них будується складна структура, яка є наближеною до реального наукового дослідження. В них потрібно сформулювати актуальність, проблему та мету, особливу увагу приділяють вибору методології і висуненню гіпотези, а на виході систематизація одержаних результатів;

- Рольові проекти де наявна структура та кінцева реалізація залишається невизначеною до майже до самого завершення. Характер ролі виконавців проекту є головною запорукою визначення його характеру і змісту, переважає рольова гра;
- Інформаційні проекти, які спрямовані на збір, аналіз та структурування інформації про об'єкти і явища. Кожен проект включає в собі: а) формулювання актуальності, мети, пошук джерел інформації; б) обробку, аналіз і узагальнення інформації; в) підготовка та інтерпретація результатів; г) створення презентації;
- Практично-орієнтовані проекти – в яких результати виконання учасниками визначаються з самого початку, має соціальну орієнтацію. Створюється він з чітко визначеною структурою, готується детальний сценарій діяльності кожного з учасників, вибираються та назначаються функції виконавців. [10, с.143]

Проаналізувавши теоретичне підґрунтя проекту, та методу проектів, визначення функцій та розкриття основної класифікації типології ми можемо виділити основні вимоги до застосування методу проектів у професійній діяльності соціального педагога в закладах вищої освіти. Нам потрібно спочатку визначити проблемне завдання(ситуацію); сформулювати теоретичну, пізнавальну та практичну значущість проекту; організація реалізації роботи у проекті його учасниками; після виконання поставлених цілей та завдань – зібрання даних результатів роботи; інтерпретація та підготовка презентації результатів проектної діяльності.

Перед початком імплементації методу проектів у діяльність спеціаліста, слід дотримуватись наступних етапів:

- 1) *Організаційно-орієнтовний етап*(підвищення мотивації учасників, формуванні мікрогрупи, надання допомоги у визначенні мети і завдань

проекту, розробка плану реалізації ідеї, визначенні критеріїв оцінки діяльності на всіх етапах)

- 2) *Технологічно-реалізаційний етап*(визначення змісту проекту, систематизація, узагальнення матеріалів, ознайомлення з правилами оформлення проекту, стимуляція розумової активності учасників, відстежує практичні дії виконавців і оцінює проміжні результати кожного учасника, моніторинг спільної діяльності)
- 3) *Результативно-узагальнюючий етап*(консультація з питань підготовки звіту про виконану роботу, процедури захисту проекту, аналіз виконаної роботи, оцінка внеску кожного з учасників у спільний результат всього проекту в цілому)
- 4) *Презентативно-творчий етап*(оцінка результатів роботи) [10, с.144]

Отже, керуючись основним теоретичним підґрунтям, можна з легкістю вибрати тип майбутньої проектної діяльності, поставити основні цілі, сформувати команду та почати підготовку до виконання. При дотриманні певної структури створення та послідовності етапів до реалізації проекту – покращується досвід професійної діяльності та збільшується практична значущість та поліфункціональність методу проектів.

1.2 Особливості роботи соціального педагога закладу вищої освіти

Діяльність соціального педагога у роботі закладу вищої освіти відіграє дуже важливу роль у створенні сприятливого, комфортного середовища для навчання та розвитку студентів. Його завдання виходять за межі традиційного викладання та включають сприяння соціальній адаптації, підтримку психологічного здоров'я, а також формування позитивного клімату в студентському колективі. Фахівець даної сфери не тільки допомагає здобувачам освіти виявляти та вирішувати особисті та

соціальні проблеми, а й активно працює над розвитком їхніх соціальних навичок, що є важливим фактором успішного навчання та майбутньої професійної діяльності. Головна мета педагога – стати найкращим другом, та авторитетною особою для молоді, задля позитивних результатів своєї роботи, та довіри до себе, як до спеціаліста.

Робота соціального педагога в закладі вищої освіти характеризується певними особливостями, зумовленими як віковими потребами студентської молоді, так і специфікою середовища освітнього процесу даного рівня. Однією з головних задач є адаптація першокурсників до нового академічного та соціального середовища, що включає допомогу в подоланні стресу, пов'язаного зі зміною життєвих умов та переходом до самостійного життя. У цьому контексті особливо важливою є робота соціального педагога зі студентами, які належать до соціально вразливих груп, зокрема з тими, хто має фінансові труднощі, обмежені фізичні можливості, сироти, жертви домашнього насилля та інші, які мають особливі потреби.

Крім того, соціальний педагог відіграє значну роль у профілактиці девіантної поведінки серед студентів, сприяє розвитку здорового способу життя та запобіганню конфліктів у студентському середовищі. Робота в цьому напрямі потребує не тільки професійних знань, а й особистісних якостей, таких як емпатія, терпимість і вміння знаходити індивідуальний підхід до кожного студента. У цьому розділі ми розглянемо ключові особливості діяльності соціального педагога в умовах закладу вищої освіти, його основні функції, завдання та методи роботи.

У сучасному світі пріоритетною характеристикою спеціаліста в сфері соціальної педагогіки є його компетентність - як здатність орієнтуватись та адаптуватись у швидкоплинних умовах професійної діяльності, особливо в умовах глобальної цифровізації. Саме затребуваним та актуальним є спеціаліст, який не буде чекати інструкцій, а прийматиме самостійні рішення, характеризуватиметься

високою мобільністю, динамізмом і конструктивністю. Важливо постійно покращувати та оновлювати свої знання, проходити підвищення кваліфікації.

Перш за все, варто відмітити, що соціальний педагог постійно знаходиться на зв'язку зі студентами, і навіть в часи пандемії та умовах воєнного стану та повітряної тривоги, соціально-педагогічна робота в закладі вищої освіти має продовжуватись. Соціальний педагог багато уваги приділяє здобувачам освіти із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Особлива увага приділяється тим, хто з зазначеної категорії проживає у гуртожитках університету.

Важливою складовою успішної професійної діяльності соціального педагога закладу вищої освіти є чітке дотримання правил ведення документації (банк даних окремо по кожній соціальній категорії, нормативно-правова база, вихідна та вхідна інформація, накази по університету, архівні списки студентів тощо).

Спеціаліст має щодня надавати консультації з різних питань: призначення соціальної стипендії, поновлення списків студентів по факультетах, питання навчальної дисципліни тощо. Багато студентів приходять до соціального педагога за порадами, особливо це актуально для осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Саме тому потрібно вибудовувати довірливі взаємовідносини, мати актуальні знання та набути основних професійних компетенцій.

У своїй роботі соціальний педагог взаємодіє з проректором з науково-педагогічної роботи, деканами факультетів, викладачами, молодіжним центром, профспілковим комітетом, юридичним відділом тощо. Чим краще налагоджена комунікація між підрозділами закладу вищої освіти та соціальною службою(за наявності), соціальним педагогом – тим швидше може бути вирішене нагальне питання студента, йому буде надана якісна та своєчасна допомога.

Отже, нами було виявлено, що робота соціального педагога може бути успішною та приносити користь за умов дотримання наступних критеріїв:

- Робота має бути повністю регламентована чинному законодавству, тільки тоді буде повний порядок;
- Соціальний педагог - це перш за все наставник і порадник, а тому важливу роль відіграють особистісні якості (емпатія, толерантність, уважність та інші);
- Планування робочого часу є простим правилом, дотримання якого дозволяє економити час, правильно розподіляти навантаження, і найголовніше - вчасно виконувати всі поставлені завдання;
- Живе спілкування зі студентами (постійний зв'язок із тими, хто погано відвідує заняття, періодично має проблеми із навчанням, або ж має життєві негаразди) та повага кожного з них;
- Відповідальне ставлення абсолютно до кожного завдання;

Діяльність соціального педагога в закладі вищої ставить перед собою такі завдання: 1) створення сприятливих умов для фізичного, психічного, соціального і духовного розвитку студентів, забезпечення їх правового та соціального захисту; 2) Формування гармонійно розвиненої особистості, здатного до повноцінної життєдіяльності в усіх сферах; 3) Здійснення заходів щодо профілактики здорового способу життя, розвитку критичного мислення щодо збереження та відновлення здоров'я, злочинності серед студентів пільгового контингенту; 4) Спеціальні заходи з культурно-естетичного розвитку особистості. [4, с.147-148]

У своїй роботі соціальний педагог повинен виконувати наступні професійні функції:

1) консультативна – передбачає здійснення консультативної діяльності з метою інформування, психолого-педагогічної підтримки та розв'язання педагогічних, соціальних, правових проблем студенті;

2) соціально-терапевтичну – спрямована на своєчасне подолання кризових ситуацій та проблеми студентів, які звернулися за допомогою;

3) організаційно-посередницька – налагодження зв'язків в інтересах студента між освітньою установою, найближчим оточенням та іншими;

4) попереджувально-профілактична – ґрунтується на виявленні умов, психолого-педагогічних факторів, які зумовлюють відхилення у поведінці, нормах життєдіяльності студентів;

5) охоронно-захисну – спрямована на реалізацію соціально-правового захисту студентів. [4, с.148]

Проаналізувавши особливості діяльності соціального педагога в умовах закладу вищої освіти, його основні функції, завдання та методи роботи, далі хотілось би виділити 2 надважливі компетенції в роботі соціального педагога закладу вищої освіти.

Конфліктологічна компетентність, яка передбачає мистецтво індивідуальної роботи з особистістю, володіння різноманітними «ключами» комунікації, спеціальними методами організації власної психіки, засобами зниження рівня емоційного напруження і тривожності. При гарному розвитку даної компетентності розкриваються через наступні функції: 1) комунікативна; 2) рефлексивна; 3) профілактична; 4) навчальна; 5) інноваційна; 6) регулятивна; 7) інтегративна. [9, с.9-11]

Саме вона дозволяє ефективно вирішувати та попереджати конфліктні ситуації, що виникають у студентському середовищі, а також створювати сприятливий соціально-психологічний клімат. Розвиток цієї компетентності є особливо актуальним у сучасних умовах, коли молодь стикається з численними викликами, такими як адаптація до умов самостійного життя, академічний стрес, соціальні та міжособистісні суперечки, втрати та стрес через війну, що можуть призвести до конфліктів.

Можна виділити наступні головні пункти важливості конфліктологічної компетентності:

- 1) *Підтримка позитивного соціального клімату:* Соціальний педагог, володіючи навичками управління конфліктами, сприяє формуванню в закладі атмосфери взаємоповаги та взаєморозуміння. Це дозволяє мінімізувати кількість конфліктних ситуацій серед студентів і запобігати розгортанню проблем;
- 2) *Розвиток конструктивної взаємодії:* Завдяки конфліктологічній компетентності соціальний педагог може навчати студентів конструктивно реагувати на можливі конфлікти та взаємодіяти, толерантно ставитися до інших точок зору та ефективно вирішувати розбіжності. Це важливо для формування емоційно зрілих особистостей, які вміють поводитися у складних комунікативних ситуаціях;
- 3) *Попередження девіантної поведінки:* Конфлікти можуть стати каталізатором для девіантної поведінки, агресії, асоціальних вчинків. Компетентний соціальний педагог здатен своєчасно розпізнати передумови до таких ситуацій та втрутитися, запобігаючи негативним наслідкам.
- 4) *Психологічна підтримка та збереження емоційного здоров'я:* Вміння керувати конфліктами допомагає соціальному педагогу надавати психологічну підтримку студентам, допомагаючи їм подолати стрес і напругу, які супроводжують конфліктні ситуації. Це є особливо важливим для збереження емоційного балансу та запобігання вигоранню серед молоді.

Таким чином можна відзначити, що розвиток конфліктологічної компетентності соціального педагога забезпечує ефективну та гармонійну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, що є важливим фактором для забезпечення якісного освітнього середовища та успішної адаптації молоді до умов життя у сучасному суспільстві.

Наступним хотілось би виділити *соціальну компетентність*, як надважливу характеристику процесу соціалізації в роботі соціального педагога у закладі вищої освіти. Вона наділяє здатністю орієнтуватися в повсякденних життєвих ситуаціях,

вирішувати типові та нестандартні завдання. Саме при набутті соціальних цінностей, розвитку особистісних орієнтацій, можна якісно використовувати набуті вміння та навички, навчальний та життєвий досвід.

Отже, соціальний педагог у закладі вищої освіти виконує важливу роль у підтримці студентів як у навчальній, так і в особистій сферах. Його робота зосереджується на сприянні соціальній адаптації студентів, підтримці їхнього психологічного благополуччя, розвитку міжособистісних навичок та профілактиці конфліктних ситуацій. Особливістю діяльності соціального педагога в умовах вищої освіти є необхідність індивідуального підходу до різноманітних груп студентів, врахування їхнього вікового та культурного різноманіття, а також підтримка соціально вразливих студентів, що потребують додаткової уваги та допомоги. Завдяки професійним знанням та навичкам педагог сприяє створенню позитивного та підтримуючого середовища, що є запорукою успішного навчання та розвитку студентів.

1.3 Використання методу проєктів в професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти

Базуючись на теоретичному підґрунті підрозділів 1.1 та 1.2 можна стверджувати, що метод проєктів є важливим інструментом у професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти, оскільки він дозволяє інтегрувати теоретичні знання та практичні навички для вирішення реальних соціальних питань, що виникають у студентському середовищі. Використовуючи даний метод, соціальний педагог може організовувати діяльність, спрямовану на розвиток у студентів соціальної відповідальності, комунікативних навичок та здатності до командної роботи. Проєктна діяльність також сприяє залученню студентів до активної участі у вирішенні проблем своєї спільноти, що формує їхню громадянську позицію та соціальну зрілість. У цьому підрозділі розглянемо

можливості та особливості застосування методу проєктів у роботі соціального педагога, його ефективність у формуванні важливих соціальних компетентностей студентів.

При дослідженні різноманітних аспектів і варіантів застосування проєктної діяльності для досягнення цілей соціально-педагогічної роботи ми можемо охопити наступні ключові напрямки:

- 1) *Можливості адаптації та соціалізації студентів.* Метод проєктів дозволяє соціальному педагогу організувати таку діяльність, яка сприяє швидшій адаптації студентів до умов вищої освіти, допомагає подолати стрес та інтегруватися в нове соціальне середовище. Це особливо важливо для першокурсників, які часто стикаються з викликами перших років навчання та змінами життєвих умов.
- 2) *Розвиток соціальних компетентностей і комунікаційних навичок.* Участь у проєктній діяльності спонукає студентів працювати в командах, розвиваючи їхню здатність до співпраці, відповідальності, комунікації та лідерства. Соціальний педагог, організовуючи такі проєкти, допомагає студентам формувати навички конструктивного вирішення конфліктів та вміння висловлювати свої думки, що позитивно впливає на їхні подальші професійні перспективи. Виконавці проєкту вчаться приймати виважені рішення на реальних практичних кейсах, базуючись на отриманих теоретичних знаннях.
- 3) *Формування активної громадянської позиції.* Проєкти, спрямовані на вирішення соціально значущих завдань, залучають студентів до активної участі в житті спільноти. Це можуть бути проєкти на екологічну тематику, волонтерська діяльність, організація заходів з підтримки різних соціальних груп. Педагог, використовуючи такі можливості, сприяє вихованню у студентів почуття соціальної відповідальності та емпатії. Таким чином учасники проєкту відчувають себе частиною цього світу,

проблеми, яку вирішують. Це підвищує рівень самосвідомості та відповідальності перед собою та суспільством.

- 4) *Індивідуальний розвиток та підтримка соціально вразливих груп студентів.* Метод проєктів надає соціальним педагогам можливість враховувати особливості кожного студента, включаючи тих, хто потребує додаткової підтримки (студенти з обмеженими можливостями, представники соціально вразливих груп, жертви соціального або фізичного насильства). Індивідуальний підхід у рамках проєктної діяльності дозволяє забезпечити рівні можливості для всіх учасників освітнього процесу.

Метод проєктів є ефективним інструментом для формування важливих соціальних компетентностей у студентів. У сучасному світі, де зростає потреба у мобільних, професійних та емпатичних спеціалістах, які не тільки володіють фаховими знаннями, але й мають розвинені навички комунікації, співпраці та критичного мислення, проєктна діяльність може стати ключовим засобом, що дозволяє успішно інтегрувати ці навички у навчальний процес. Він дозволить розвивати навички командної роботи, так як саме тісна взаємодія учасників проєкту буде запорукою успішного завершення і позитивних результатів діяльності. В нагоді стануть також комунікативні навички, які потрібно буде постійно розвивати і покращувати. Створення і запуск цікавого та актуального проєкту буде гарним майданчиком для комунікації і ефективної взаємодії.

Успішність проєкту сильно залежить від кінцевого результату його виконання та презентації отриманих даних. Для цього учасники даного методу будуть виховувати та розвивати в собі відповідальність та навички самоменеджменту та дисципліни. Критичне мислення, вирішення проблем, фахова компетентність – покращення цих аспектів професійної діяльності майбутніх спеціалістів можна досягти за допомогою залучення здобувачів освіти до методу проєктів.

Висновки до розділу I

Завершуючи розгляд теоретичних аспектів методу проєктів у професійній діяльності соціального педагога закладу вищої освіти, можна зробити низку ключових висновків. Проєктна діяльність є високо ефективним інструментом у роботі спеціаліста, адже дозволяє об'єднувати теоретичні знання та практичний досвід, допомагаючи здобувачам освіти адаптуватися до соціального та навчального середовища, розвивати важливі соціальні компетентності, а також набувати важливих фахових та соціальних компетенцій.

Цікавий та креативний проєкт, організований соціальним педагогом з урахуванням сучасних тенденцій, сприяє розвитку в студентів таких важливих навичок, як комунікація, командна робота, критичне мислення та відповідальність. Участь у проєктах дозволяє студентам працювати в умовах, близьких до реального життя, вчитися вирішувати проблеми, що виникають, та взаємодіяти з партнерами по команді, що є надзвичайно важливим для їхньої професійного та особистісного зростання. Окрім цього, метод проєктів є особливо цінним для соціального педагога, оскільки надає йому можливість враховувати індивідуальні потреби різних студентів, особливо тих, хто належить до соціально вразливих груп, і створювати комфортне та продуктивне середовище для їхнього розвитку.

Соціальний педагог, який ефективно застосовує метод проєктів, сприяє створенню здорового та комфортного клімату в студентській спільноті, допомагає запобігати конфліктам і девіантній поведінці, а також формує у студентів почуття соціальної відповідальності й толерантності. Даний метод, таким чином, виступає не лише освітнім, але й виховним інструментом, що дозволяє готувати здобувачів до активної участі у професійному та громадському житті, а також до подолання викликів, з якими вони будуть стикатися в умовах сучасного суспільства.

Отже, теоретичні основи методу проєктів демонструють його значний потенціал у професійній діяльності соціального педагога, а також його вагоме

значення у формуванні соціально зрілих, компетентних та відповідальних особистостей. З огляду на розглянуті можливості та ефективність проєктного підходу, його застосування є важливою частиною роботи соціальних педагогів у закладах вищої освіти і відповідає потребам сучасної освіти, яка орієнтована на індивідуальний всебічний розвиток особистості та підготовку студентів до життя у складному соціальному середовищі.

РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТІВ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

2.1 Основи використання методу проєктів на реальній практиці

Базуючись на Розділі I ми можемо чітко визначити, що метод проєктів, як сучасний підхід до навчання і розвитку, широко використовується на практиці для формування в студентів не лише академічних знань, а й практичних навичок, необхідних для реального життя. Особливо актуальним є застосування методу проєктів у роботі соціального педагога закладу вищої освіти, де проєктна діяльність сприяє соціальній адаптації, формуванню важливих компетентностей, а також розвитку командної роботи та лідерських якостей у студентів. Використання методу проєктів на реальній практиці потребує від соціального педагога глибокого розуміння основних етапів, принципів та інструментів цього методу.

Для кращого розуміння основ використання методу проєктів на реальній практиці, потрібно розглянути цікаві та сучасні заходи, які було проведено. Одним із таких можна виділити: *Проєкт: «Сприяння соціальній інклюзії через залучення учасників бойових дій до безперервної освіти»*. Проєкт реалізується Інститутом вищої освіти НАПН України в рамках наукового дослідження відділу взаємодії університетів і суспільства. Це багатогранна подія для залучення соціально вразливих верств населення і є дуже актуальним в умовах військового та пост-воєнних часів. *Мета проєкту* – сприяння майбутній соціальній інклюзії пацієнтів реабілітаційних центрів або через особисте звернення через діалог та співпрацю з вітчизняними закладами освіти: університетами, коледжами, професійно-технічними училищами. Як бачимо вже на перших етапах можна виділити, що перш за все було визначено основну ідею та мету майбутньої проєктної діяльності, коло учасників проєкту та цільову аудиторію.

Кожен захід такого плану має поставити перед собою головні завдання для реалізації. Проект доповнить фізичну та психологічну реабілітацію заняттями та заходами, які проводять вітчизняні заклади освіти з метою всебічного розвитку та мотивації клієнтів для інтеграції в суспільство, і передбачає:

- розвиток, вдосконалення у клієнтів навичок 21 століття;
- організацію майстер-класів з арт-терапії;
- розвиток мотивації клієнтів до переосмислення власних особистих та професійних цілей;
- інформування про можливості подальшого навчання, підвищення кваліфікації, перекваліфікації у закладах освіти;
- сприяння налагодженню контактів із закладами освіти для подальшого навчання;
- стимулювання до вступу у заклади освіти.

Як бачимо – виділення завдань для майбутнього проекту одна із важливих складових майбутнього успіху. Цей список дозволяє чітко розуміти цілі, поставлені перед учасниками та цільовою аудиторією, можна передбачити можливий результат та залучити якомога більше цільової аудиторії для реалізації головної ідеї заходу. На прикладі розглянутого проекту ми можемо виділити заздалегідь сформований список очікувань, який ще розділений між виконавцями та цільовою аудиторією.

Очікувані довгострокові результати проекту:

а) для пацієнтів реабілітаційних центрів:

- усвідомлення наявних можливостей особистісного та професійного зростання;
- вдосконалені навички 21 століття, насамперед медіа грамотність, критичне мислення, соціальні навички;
- мотивація до продовження навчання, готовність планувати індивідуальну кар'єру, розуміння процедури вступу;

- зниження ризику соціальної ізоляції, підвищення довіри до наукових установ та закладів освіти;

б) для закладів освіти, які братимуть участь у проекті:

- усвідомлення специфічних характеристик та особливих освітніх потреб учасників бойових дій, особливо осіб з інвалідністю;
- підвищення кваліфікації в наданні освітніх послуг для різних груп здобувачів освіти;
- розвиток культури інклюзивності, підвищення доступності, гнучкості освіти, соціальної відповідальності;
- для реабілітаційного центру (інших подібних установ):
- посилення взаємодії із вітчизняними закладами освіти як потенційними партнерами;
- отримання нових знань, оздоровчих навичок, методик реабілітації, нових підходів до лікування.

Проект складався із комплексного списку подій задля досягнення головної мети. Даний список ви можете побачити у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

№	Назва події	Дата проведення
1.	Музичний ретрит для військовослужбовців реабілітаційного центру за участі фольклорного ансамблю «КРАЛИЦЯ» факультету музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв.	12 червня 2024 року
2.	Інформаційна сесія від Маріупольського державного університету.	27 серпня 2024 року
3.	Інформаційна сесія від СНУ ім. Володимира Даля на тему «Імерсивні технології для фізичної реабілітації».	30 липня 2024 року
4.	Інформаційна сесія соціального проекту Інституту вищої освіти НАПН України	10 вересня 2024 року

	«Сприяння соціальній інклюзії через залучення учасників бойових дій до безперервної освіти»	
5.	Арт-терапія для військовослужбовців	17 вересня 2024 року
6.	Інформаційно-профорієнтаційна сесія від Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (КНЕУ)	01 жовтня 2024 року
7.	Музичний ретрит та привітання для військовослужбовців	19 листопада 2024 року

Розроблено автором на основні джерела [14]

Відповідно до арт-терапевтичних завдань проєкту представлено поробки, зображені на Рис. 1.1

Розглянутий нами проєкт є яскравим прикладом того, як проєктна діяльність може успішно інтегрувати інноваційні підходи до соціальної адаптації, реабілітації та професійного розвитку у сучасних умовах України. Проєкт продемонстрував комплексний підхід, поєднавши освітні ініціативи, психологічну підтримку та культурні заходи для створення підтримуючого середовища, що сприяє інклюзії та особистісному зростанню учасників бойових дій.

Фото 1. Євген думає про свій дім та домашніх улюбленців

Фото 2. Володимир мріє про рибалку після одужання

Фото 3. Колумбійський спецназівець Бертран захищає справедливість і свободу в Україні

Фото 4 Ігор, військовий лікар: «Таке воно, наше життя»

Рис. 1.1. Арт-терапевтичні завдання проєкту.

Цей проєкт є прикладом ефективної міжінституційної співпраці: він об'єднує зусилля закладів вищої освіти, реабілітаційних центрів та громадських організацій, створюючи модель взаємодії для вирішення актуальних соціальних викликів. За допомогою інтегрованого підходу захід охоплює різні аспекти реабілітації — від навчання сучасним навичкам і профорієнтації до арт-терапії та культурних заходів, — що робить його універсальною моделлю для подібних соціальних ініціатив. Проєкт також підвищує рівень довіри до освітніх установ, сприяє розвитку інклюзивності та гнучкості в освіті, формує у закладах культури соціальної відповідальності. Таким чином, даний приклад демонструє, як у сучасних умовах українські заклади можуть створювати ефективні проєктні моделі, що одночасно відповідають освітнім, соціальним і реабілітаційним потребам, та показує, як злагоджена співпраця зможе допомогти у вирішенні нагальних соціальних викликів.

2.2 Іноземний досвід дизайну та імплементації методу проєктів у професійну діяльність соціального педагога

Проаналізувавши іноземні джерела, та наявний досвід у проєктній діяльності ми можемо виділити головні особливості іноземного підходу до роботи соціального педагога:

1. *Повноцінна служба соціальної педагогіки як організаційна основа.* У багатьох країнах соціальна педагогіка в закладах освіти реалізується через повноцінні служби соціальної підтримки, що працюють як окремі структурні підрозділи. Такий підхід забезпечує систематичне планування і впровадження проєктів, що охоплюють широкий спектр соціальних і освітніх потреб студентів. Досвід цих служб показує, як соціальна педагогіка може функціонувати на рівні інтегрованої, професійно організованої системи, де проєктна діяльність є невід'ємною складовою.

2. *Комплексний підхід.* Іноземний досвід свідчить про ефективність комплексного підходу, в якому проєктна діяльність об'єднує соціальну, психологічну та академічну підтримку студентів. Соціальні педагоги у складі спеціалізованих служб не тільки розробляють та реалізують окремі проєкти, але й інтегрують їх у ширші програми соціальної адаптації, профілактики, розвитку життєвих навичок і професійної підготовки.
3. *Інституційна підтримка і мультидисциплінарна співпраця.* Важливою характеристикою іноземного підходу є співпраця соціальних педагогів з іншими спеціалістами — психологами, кар'єрними консультантами, юристами, що дозволяє реалізовувати міждисциплінарні проєкти. Це створює ефективну підтримку для студентів, адже проєктна діяльність адаптована до їхніх різноманітних потреб, а також сприяє зниженню соціальної ізоляції.
4. *Орієнтація на сталий розвиток і оцінювання результатів.* Іноземні служби соціальної педагогіки використовують метод проєктів як інструмент для досягнення довгострокових результатів. Проєкти зосереджені на формуванні навичок, що допомагають студентам бути успішними не лише в академічному, але й у професійному та соціальному житті. Важливою частиною таких проєктів є оцінка їхньої ефективності, що дозволяє коригувати стратегії роботи з урахуванням реальних результатів.
5. *Модель інклюзивного навчання і культурної компетентності.* Соціальні педагоги у закордонних закладах освіти активно застосовують метод проєктів для формування культури інклюзії та толерантності. Досвід країн з мультикультурним суспільством показує, як проєктна діяльність може сприяти підвищенню рівня міжкультурного розуміння серед студентів, зокрема шляхом залучення їх до роботи з різними соціальними групами.
6. *Достойне бюджетування та грантове забезпечення.* Іноземні проєкти в роботі соціального педагога часто мають стабільне фінансування та

підтримуються за рахунок державних програм, грантових фондів і спонсорських внесків. Це забезпечує високий рівень ресурсного забезпечення проєктної діяльності, що дозволяє впроваджувати сучасні методи та технології, проводити додаткові тренінги та семінари, залучати кваліфікованих спеціалістів з різних галузей. Така фінансова підтримка підвищує ефективність проєктної діяльності, сприяє розширенню спектру послуг та можливостей для студентів і дозволяє надавати допомогу різним групам, включаючи соціально вразливих осіб.

Далі ми розглянемо декілька таких ресурсів. З першим ми можемо ознайомитись за наступним покликанням - <https://www.fundacionmapfre.org/en/>. Завдання фонду *Fundación MAPFRE* підтримувати соціальні та освітні проєкти, пропагувати практичний підхід до соціальної роботи через метод проєктів, залучення якомога більшої кількості цільової аудиторії. Організація охоплює такі напрямки:

Соціальна інклюзія: проєкти підтримки соціально вразливих груп, включно з освітніми програмами та стипендіями. [Рис 2.1, Рис 2.2]

International Social Projects

Working on the development of the people who need it most

80 social projects

A **society with a future** is one that favors the **development of the population**. Our objective is to **promote comprehensive education, mainly of children and young people** coming from disadvantaged communities.

At Fundación MAPFRE we regard comprehensive education as one of all those needs which are critical for a person to be able to grow and develop fully. For that reason, **we work in collaboration with social entities and local organizations** on projects supporting **education and nutrition**.

Every year, our support is aimed at where we are most needed.

93.566

IMPROVED THEIR EDUCATION

85.224

RECEIVED NUTRITIONAL SUPPORT

76.541

ACCESSED TO MEDICAL TREATMENT

Рис. 2.1., Рис. 2.2. Проєкти соціальної інклюзії.

Здоров'я та безпека: Ініціативи з безпеки на дорогах і просування здорового способу життя. [Рис 2.3, Рис 2.4]

CPR. Take action

If someone is suffering from a cardiac arrest would you know what to do? Reacting quickly and correctly can save lives. We will teach you what to do.

Health

Practicooking

Discover the excitement of cooking with your family through healthy, sustainable, and simple recipes from great chefs such as Dani García, Ricard Camarena and Daniel del Toro.

Health

Safety Quest

A fun and immersive **learning experience** to schools and community events that uses interactive media to teach middle schoolers how to be safe from unintended injury.

Рис. 2.3., Рис. 2.4. Проєкти здоров'я та безпеки.

Культура та мистецтво: Фінансування виставок, художніх проєктів і культурних заходів. [Рис 2.5]

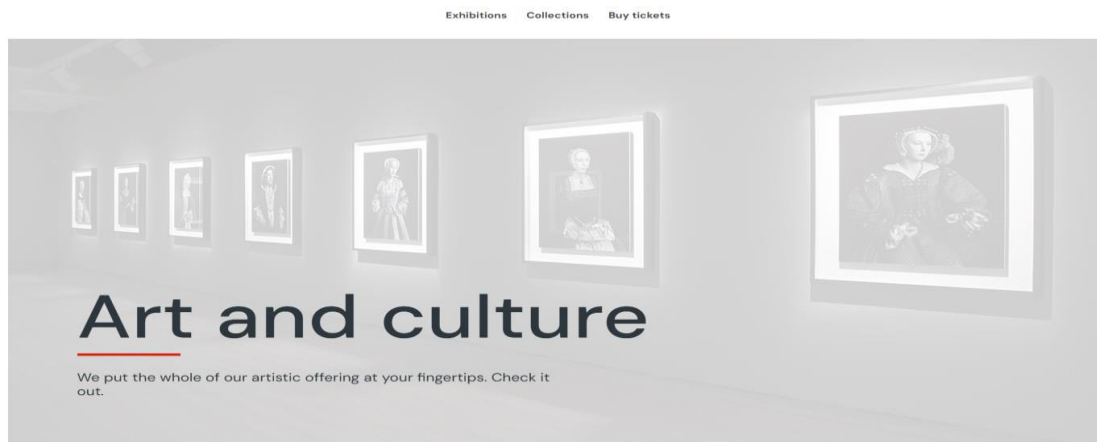

Рис. 2.5. Проєкти культури та мистецтва.

Гранти та дослідження: Нагороди та фінансова допомога для досліджень, пов'язаних із соціальними питаннями. [Рис 2.6]

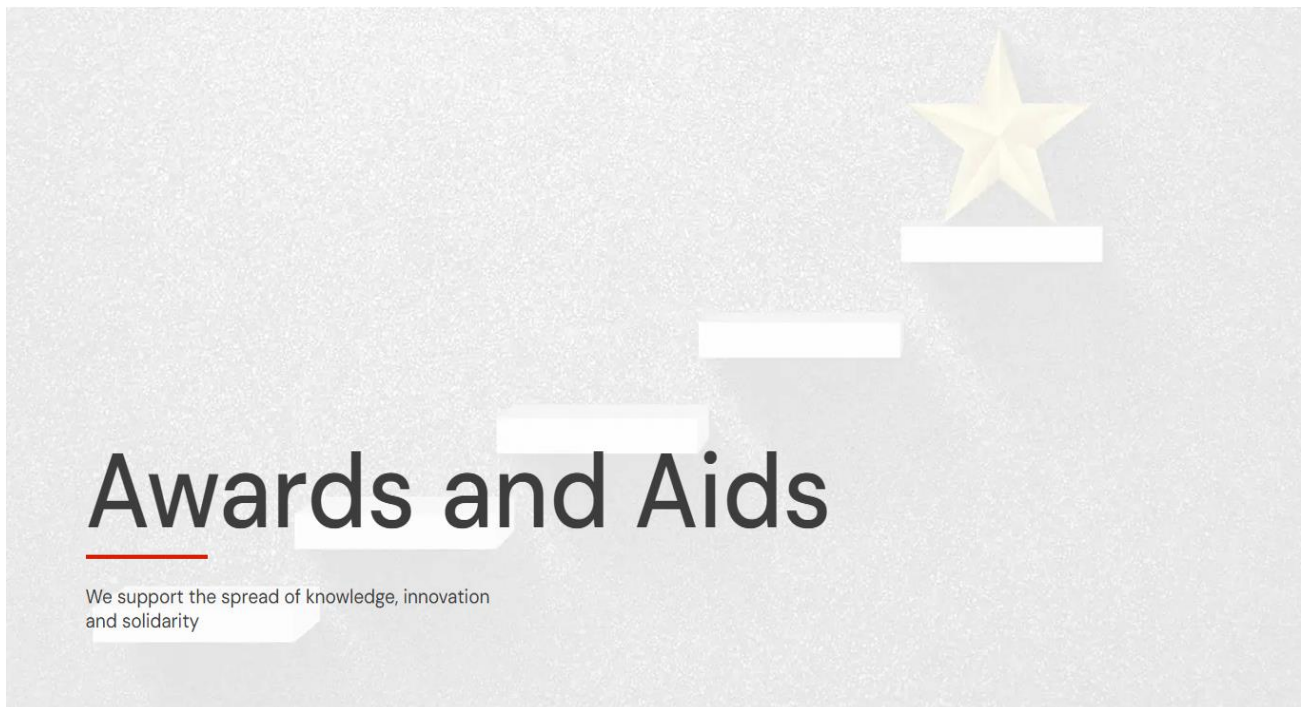

Рис 2.6. Проекти грантів та досліджень.

Наступним ми розглянемо *ThemPra Social Pedagogy* – британська організація, яка розвиває та впроваджує соціально-педагогічні методи в професійну діяльність. З нею ми можемо ознайомитись за цим покликанням - <https://www.thempra.org.uk/> Основні напрямки діяльності:

Освіта та навчання – курси, вебінари та семінари з соціальної педагогіки для фахівців. Це дозволяє якісно покращити фахові компетентності, обмінюватись досвідом та залучати все більше професійних соціальних педагогів до ком'юніті.

[Рис 2.7, Рис 2.8]

ThemPra Social Pedagogy

ThemPra – TheorymeetsPractice

We are a pioneering social enterprise supporting the sustainable development of Social Pedagogy through a range of short courses, organisational capacity building and whole-systems strategies. As a learning partner, we enable teams to gain deeper insights into social pedagogical aspects that can help improve their practice. We do this by providing immersive learning experiences on specific aspects of Social Pedagogy, such as its core values, understanding the impact of trauma, leadership, reflection, change agency and learning facilitation.

We started off in 2007, when we designed and facilitated the first Social Pedagogy course in the UK as part of a pilot project run by the National Centre for Excellence in Residential Child Care. Since then, we have worked with The Fostering Network on *Head, Heart, Hands*, an exciting demonstration programme introducing Social Pedagogy to foster care, and were involved in innovative, systemic strategies to implement Social Pedagogy across a wide range of services across the UK (see image below). We have also been collaborating with the University of Central Lancashire on co-delivering the MA Social Pedagogy Leadership.

Рис 2.7., Рис. 2.8. Проекти освіти та навчання.

Методологічна підтримка – інструменти й ресурси для роботи з соціальною педагогікою, створенню нових цікавих проектів, пошук фінансування та ведення, залучення цільової аудиторії. Вони охоплюють велику кількість різновидів методів проекту. [Рис 2.9]

Рис 2.9. Проекти методологічної підтримки.

Сприяння ком'юніті – підтримка мережі *Social Pedagogy Development Network* для обміну досвідом. Повноцінне використання діджиталізації та потужного впливу соціальних джерел дозволяє шукати та заохочувати все більше спеціалістів до створення та участі у проєктній діяльності, залучати спонсорів, пропагувати та проводити просвітницьку діяльність про результати своєї роботи та її актуальність.

ThemPra забезпечує навчання, підтримку проєктів, співпрацю із соціальними педагогами та гнучке фінансування для проєктної роботи. Великий внесок даної організації – поширення методу проєктів в роботі соціального педагога, допомога в організації, фінансуванні та підтримці.

Загалом, іноземний підхід вигідно відрізняється комплексним підходом до фінансування, міждисциплінарною підтримкою, підвищенням кваліфікації педагогів і стійким акцентом на інклюзивність та соціальну адаптацію. Це підвищує стійкість та якість проектної діяльності порівняно з більш обмеженими українськими підходами.

2.3 Порівняння вітчизняного та іноземного досвіду методу проєктів

Аналізуючи метод проєктів у соціальній педагогіці, важливо зрозуміти, як український і закордонний досвід допомагають досягти різних цілей і завдань соціальної адаптації студентів. Іноземний підхід часто має розширене фінансування, багаторівневу підтримку з боку спеціалізованих служб і міждисциплінарні програми, що забезпечують комплексне вирішення соціальних питань. Натомість українська практика зосереджується на підтримці вразливих груп студентів, їх інтеграції в суспільство, але обмежена в ресурсах. Робота соціального педагога на теренах України часто недооцінюється, а його праця недостойно оплачується.

Вітчизняний і іноземний підходи до впровадження методу проєктів у соціальній педагогіці мають свої унікальні риси, плюси та мінуси:

Вітчизняний підхід: відрізняється орієнтацією на підтримку основних соціальних потреб студентів, акцентуючи на адаптації та реабілітації, що є важливим у сучасних реаліях. Робота педагога націлена на виявлення, профілактики та запобігання девіантної поведінки, інтеграції молоді в суспільство, надання необхідної моральної, професійної та комунікативної допомоги. Перевагою цього підходу є безпосередня адаптація до локальних викликів, але обмежені фінансування і ресурси знижують масштаб і комплексність програм, зменшуючи можливості для міждисциплінарної співпраці та інновацій. Крім браку ресурсів та низьких зарплат у спеціалістів – до недоліків можна

віднести також скептичне ставлення до роботи соціального педагога у деяких верств населення, через брак просвітницької роботи по висвітленню важливості даної роботи.

Іноземний підхід: відрізняється інтеграцією повноцінних служб соціальної підтримки у структуру освітніх закладів, що дозволяє використовувати розширене фінансування та підтримку спеціалізованих фондів. Такий підхід забезпечує комплексність проєктів, гнучкість у роботі з різними групами студентів і можливість регулярного підвищення кваліфікації педагогів. Високі стандарти та оплата праці заохочують молодь і не тільки до розвитку та вдосконалення свої фахових компетенцій. Соціальний педагог – почесна професія, яку поважають за кордоном, вкладають кошти та ресурси в удосконалення, діджиталізацію та просвітницьку роботу. Водночас значні фінансові потреби можуть робити цей підхід важко адаптованим до менш забезпечених освітніх систем.

Для більш наглядного порівняння – пропонуємо розглянути таблицю (Таблиця 2.1) з виділенням основних критеріїв методу проєктів у роботі соціального педагога закладу вищої освіти.

Таблиця 2.1

Порівняльна таблиця основних критеріїв методу проєктів у роботі соціального педагога закладу вищої освіти

Параметр	Вітчизняний досвід	Іноземний підхід
Фінансування	Обмежене, нестабільне фінансування, майже відсутність грантової підтримки. Держава мало залучена у розвитку та бюджетуванні.	Стабільне фінансування, гранти, підтримка з боку державних та приватних фондів.
Інституційна підтримка	Підтримка від окремих освітніх установ, залежить від ресурсів закладів. Часто брак	Розвинені служби підтримки з повноцінною інфраструктурою, інтегровані

	знань та навичок для можливості	в заклади освіти. Мають широкий спектр взаємодії.
Міждисциплінарність	Обмежена співпраця з іншими спеціалістами через ресурсні обмеження та меншу кваліфікаційне підготовку. Знання іноземних мов на низькому або недостатньому рівні.	Широка співпраця з фахівцями різних напрямків (психологи, медики, юристи) для комплексної підтримки. Професійне знання іноземних мов.
Комплексність проєктів	Зосередженість на базових соціальних потребах студентів (адаптація, реабілітація, інтеграція в суспільство). Попередження девіантної поведінки, робота с соціально неблагополучними верствами населення.	Комплексний підхід: акцент на особистісному зростанні, інклюзивності, культурній компетентності. Робота з усіма верствами населення.
Орієнтація на інклюзію	Інклюзивні практики, але в обмеженому форматі через нестачу ресурсів.	Розвинені програми інклюзії, адаптовані до культурних та соціальних потреб різних груп.
Професійний розвиток педагогів	Нерегулярне навчання та обмежені можливості для підвищення кваліфікації. Низький рівень заробітної плати, непопулярність серед молоді.	Регулярні тренінги, семінари та програми розвитку соціальних педагогів, їх бюджетування.
Оцінювання результатів	Оцінка результатів переважно за загальними показниками, обмежене зворотне оцінювання.	Ретельне оцінювання з аналізом довгострокових результатів для корекції підходів і методів. Залучення стороннього аудитування.

Порівняння вітчизняного та іноземного досвіду демонструє, що для української практики було б корисно інтегрувати деякі аспекти зарубіжного підходу, зокрема розширення фінансування, інституційну підтримку та міждисциплінарну співпрацю. Такий підхід сприяв би розвитку інклюзивних та комплексних програм, що забезпечують не лише соціальну адаптацію студентів, а й їхнє всебічне особистісне та професійне зростання. Також потрібно розширювати залучення молодих спеціалістів та покращувати механізми пошуку інвестицій, залучення держави до інвестування ініціатив та соціальних проєктів.

Висновки до розділу II

Завершуючи розгляд методологічних основ використання методу проєктів у професійній діяльності соціального педагога закладу вищої освіти, можна підсумувати, що він є дієвим інструментом для розвитку необхідних соціальних, професійних та особистісних компетентностей. Він дозволяє педагогам формувати у студентів навички командної роботи, критичного мислення, відповідальності та соціальної взаємодії, що є актуальними у сучасному суспільстві.

Досвід вітчизняних та іноземних практик показує різні підходи, зокрема в аспектах фінансування, міждисциплінарної підтримки та інституційного розвитку. Іноземні практики демонструють високу ефективність завдяки стабільній фінансовій підтримці та інтегрованій інституційній основі, що дозволяє проєктам забезпечувати комплексну допомогу різним групам студентів. Також потрібно виділити постійну підтримку від держави, залучення стороннього аудиту, прозорість роботи. Нам потрібно ретельно долучатися до переймання іноземного досвіду та його інтегрування під особливості нашої країни, законодавства та ментальності.

Водночас український досвід орієнтований на вирішення специфічних локальних проблем, особливо зараз, в умовах воєнного часу та постійних стресових ситуацій. Проте через обмежені ресурси потребує адаптації ефективних зарубіжних рішень для підвищення стійкості та результативності проєктної діяльності.

Ці висновки вказують на необхідність поєднання найкращих елементів обох підходів для створення сталих і комплексних проєктних програм у соціально-педагогічній сфері, які сприятимуть більш гармонійному розвитку української молоді в умовах нашої держави.

РОЗДІЛ III. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

3.1 Програма шаблону проєкту з урахуванням іноземного та вітчизняного досвіду

Розробка програми шаблону проєкту є важливим кроком для систематизації та оптимізації проєктної діяльності соціального педагога. Урахування іноземного досвіду дозволяє інтегрувати найкращі практики, такі як стабільне фінансування, комплексність підходів і міждисциплінарна співпраця. Водночас адаптація цих підходів до реалій української освіти забезпечує вирішення актуальних соціальних викликів, зокрема підтримки вразливих груп студентів.

При підготовці майбутнього шаблону проєкту – ми будемо спиратись і слідувати наступним основним пунктам:

1. *Структурна основа програми:* У програмі мають бути чітко визначені етапи — від підготовки до реалізації та оцінювання проєкту. Це дозволить забезпечити контроль над результатами та досягнення поставлених цілей.
2. *Чіткий та ретельний підбір учасників та ролей у проєктній діяльності:* Кожна людина, яка приймає участь у проєкті повинна чітко розуміти своє місце та роль для кращого занурення в процес та якісної комунікації між собою.
3. *Гнучкість та адаптивність:* Шаблон проєкту має бути гнучким для адаптації під конкретні соціальні потреби, враховуючи як український досвід, так і іноземні інновації.
4. *Фокус на інклюзивність:* Програма повинна містити інструменти для роботи з різними соціальними групами, зокрема націленими на адаптацію, інтеграцію та розвиток особистісних компетентностей.

5. *Забезпечення ресурсами:* Включення механізмів фінансування, планування матеріальних та людських ресурсів на основі кращих практик іноземних фондів і служб.

Шаблон проєкту для реалізації методу проєктів в діяльності соціального педагога закладів вищої освіти

Назва проєкту

"Підтримка соціальної адаптації та розвитку компетентностей студентів у закладі вищої освіти"

Цільова аудиторія

- Першокурсники, які адаптуються до нового освітнього середовища.
 - Студенти із соціально вразливих груп (учасники бойових дій, студенти з інвалідністю, сироти, іноземні студенти).
 - Студенти, які потребують розвитку особистісних і соціальних компетентностей.
 - Кожен, хто бажає і може бути залучений для розвитку соціальних та комунікативних навичок.
-

Мета проєкту:

Сприяти успішній соціальній адаптації студентів, розвитку їхніх комунікативних, соціальних навичок, навичок критичного мислення, а також підтримувати інклюзивність закладів вищої освіти.

Завдання проєкту:

1. Провести інформаційно-освітні заходи для полегшення адаптації студентів.
2. Організувати майстер-класи з особистісного та професійного розвитку.

3. Створити платформи для комунікації між студентами, викладачами та адміністрацією.
 4. Підтримувати інклюзивність і залучення вразливих студентських груп.
 5. Забезпечити психологічну та соціальну підтримку.
-

Етапи реалізації

1. Підготовчий етап

- Аналіз потреб цільової аудиторії (опитування, зустрічі зі студентами).
- Формування команди (соціальні педагоги, психологи, викладачі).
- Підготовка ресурсів (навчальні матеріали, місця проведення заходів).

2. Реалізаційний етап

- Проведення інформаційних сесій (презентації, лекції, інтерактивні заходи).
- Організація майстер-класів (наприклад, з арт-терапії, тайм-менеджменту).
- Проведення групових дискусій для покращення комунікації та взаєморозуміння.
- Залучення студентів до волонтерських ініціатив, що сприяють соціальній згуртованості.

3. Оцінка та завершення

- Проведення опитувань щодо задоволеності проєктом.
 - Аналіз ефективності через якісні та кількісні показники (підвищення рівня участі, адаптація студентів).
 - Публікація результатів проєкту та рекомендацій для подальшого використання.
-

Очікувані результати:

1. Зниження рівня соціальної ізоляції серед студентів.
2. Формування навичок командної роботи, критичного мислення та самопрезентації.

3. Підвищення рівня довіри до адміністрації та викладачів.
 4. Створення інклюзивного середовища, яке враховує потреби всіх студентів.
-

Ресурси проекту:

- Людські ресурси: Соціальні педагоги, психологи, волонтери.
 - Фінансові ресурси: Часткове фінансування від закладу освіти, спонсорські внески, можливість залучення грантів, вихід на державний або міжнародний рівень презентацій, задля залучення сторонніх інвестицій.
 - Матеріально-технічні ресурси: Приміщення для проведення заходів, технічне забезпечення (проектори, комп'ютери).
-

Показники ефективності проекту:

- Рівень залучення студентів у заходи.
 - Оцінки задоволеності студентів (опитування).
 - Кількість створених інклюзивних ініціатив.
 - Довгострокові результати (успішність навчання, соціальна інтеграція).
-

Розроблений нами шаблон проекту враховує сильні сторони вітчизняного та іноземного досвіду, забезпечує практичну адаптацію до українських реалій і створює умови для гармонійного розвитку студентів у закладі вищої освіти. Ми можемо інтегрувати його в будь-який заклад вищої освіти, винести за межі та масштабувати. Шаблон має гнучкість та можливість до змін, та є базисом для створення бажаного методу проектів, зважаючи на потреби та задачі, які ставить перед собою соціальний педагог.

3.2 Методичні рекомендації адаптації проєкту в сучасний реаліях на території України

Розробка методичних рекомендацій для адаптації проєктів соціального педагога базується на ретельному аналізі іноземного досвіду, зокрема таких організацій, як *Fundación MAPFRE* (Іспанія) та *ThemPra Social Pedagogy* (Велика Британія). Ці організації демонструють комплексний підхід до реалізації методу проєктів в діяльності соціальних педагогів, поєднуючи систематичну підтримку студентів, інституційну інтеграцію та стабільне фінансування.

Використовуючи приклад *Fundación MAPFRE*, яка акцентує увагу на інклюзії та грантовій підтримці, і *ThemPra*, що зосереджується на міждисциплінарному співробітництві й навчанні педагогів, ми створюємо модель, адаптовану до українських умов. Такий підхід дозволяє врахувати як локальні виклики, так і найкращі міжнародні практики, забезпечуючи ефективну підтримку студентів у сучасному освітньому середовищі.

Далі ми хочемо запропонувати вашій увазі розроблені методичні рекомендації:

1. Визначення потреб цільової аудиторії

Для того, щоб створити кращі умови, сформувані гнучкі програми, потрібно дотримуватись наступних:

- *Опитування студентів:* Розробіть анкету для виявлення основних соціальних, освітніх та адаптаційних потреб. Вона повинна бути сформована з урахуванням цільової аудиторії.
- *Аналіз контексту:* Врахуйте особливості регіону (воєнний стан, економічна ситуація, міграція, економічна стабільність, тощо).

2. Адаптація проєктного підходу

- *Гнучкість структури:* Проєкт має бути легко змінюваним залежно від ресурсів і ситуацій.

- *Пріоритет інклюзивності:* Забезпечте рівний доступ до участі для всіх категорій студентів, включаючи тих, хто постраждав від війни.

3. Ресурсне забезпечення

- *Фінансування:* Шукайте гранти (включаючи міжнародні), спонсорів, а також залучайте підтримку державних і місцевих фондів. Метод проєктів може розцінюватись навіть як стартап, тому шукайте потенційні джерела фінансування, якщо тема та мета вашого проєкту дійсно є актуальною та затребуваною.
- *Матеріально-технічна база:* Використовуйте доступні ресурси університету та залучайте партнерів (громадські організації, бізнес), беріть в оренду за можливості.

4. Підготовка команди

- *Професійний розвиток:* Проведіть тренінги для соціальних педагогів і психологів. Підберіть команду з урахуванням специфіки проєкту, забезпечте для членів курси професійного розвитку, заохочуйте до залучення в закордонні тренінги в оффлайн або онлайн форматі.
- *Співпраця з партнерами:* Залучіть представників інших професій (медики, юристи, волонтери) для міждисциплінарної підтримки.

5. Реалізація проєкту

- *Фокус на адаптацію:* Організуйте заходи для соціальної інтеграції студентів, зокрема учасників бойових дій, переселенців та іноземних студентів.
- *Розвиток компетенцій:* Застосовуйте майстер-класи, тренінги, арт-терапію для формування soft skills.

6. Оцінка результатів

- *Кількісна оцінка:* Проаналізуйте кількість учасників, рівень участі у заходах.
- *Якісна оцінка:* Проведіть опитування щодо задоволеності студентів і їхнього розвитку.

7. Поширення досвіду

- *Документація проєкту:* Опишіть результати й інструменти проєкту, щоб створити модель для повторного використання.
- *Обмін практиками:* Організуйте конференції або публікації для поширення успішних практик серед інших університетів.

Ці рекомендації мають забезпечити адаптацію проєкту до викликів сучасної України, допомагаючи реалізовувати ефективну соціально-педагогічну діяльність навіть у складних умовах.

Висновки до розділу III

Даний розділ узагальнює важливі аспекти впровадження проєктного підходу у соціально-педагогічну діяльність, підкреслюючи його ефективність у розвитку студентів. Метод проєктів дозволяє вирішувати актуальні виклики сучасної освіти, створюючи інклюзивне середовище та сприяючи розвитку ключових компетентностей, таких як критичне мислення, комунікація та адаптація.

Важливим результатом є розробка універсальних програм і шаблонів, що базуються на досвіді іноземних організацій (*Fundación MAPFRE* та *ThemPra Social Pedagogy*) і адаптуються до українських умов. Залучення фінансових та людських ресурсів, а також інтеграція інноваційних підходів забезпечує успішність проєктів.

Цей розділ демонструє, як адаптовані рекомендації сприяють вирішенню соціальних проблем студентів, підвищуючи ефективність роботи соціального педагога і формуючи базу для стійкого розвитку освітнього середовища.

ВИСНОВКИ

У роботі було досліджено метод проєктів як універсальний інструмент соціально-педагогічної діяльності. Було визначено, що цей метод забезпечує ефективну взаємодію між теоретичною підготовкою та практичною реалізацією соціальних і освітніх завдань. Особливості роботи соціального педагога в закладі вищої освіти передбачають вирішення питань соціальної адаптації студентів, формування їхніх ключових компетенцій і створення інклюзивного середовища. У цьому контексті метод проєктів сприяє досягненню зазначених цілей через організацію змістовної та цілеспрямованої діяльності.

У роботі було розглянуто методологічні та практичні аспекти використання методу проєктів у професійній діяльності соціального педагога закладів вищої освіти. Проведений аналіз вітчизняного та іноземного досвіду виявив, що метод проєктів є ефективним інструментом для вирішення ключових соціальних і освітніх завдань, таких як адаптація студентів, розвиток їхніх компетентностей і створення інклюзивного середовища.

Особливу увагу було приділено інтеграції найкращих іноземних практик (на прикладі *Fundación MAPFRE* і *ThemPra Social Pedagogy*), які базуються на стабільному фінансуванні, міждисциплінарному підході та розвинених інституційних структурах. Їхній досвід був адаптований до сучасних українських реалій через розробку методичних рекомендацій і шаблонів проєктів, що враховують локальні виклики.

Нами було розроблено і запропоновано гнучку та універсально модель проєктної діяльності, шаблон, який дозволить створити та імплементувати задачу будь якої тематики та складності. До методики ми додали методичні рекомендації щодо адаптації іноземного досвіду в метод проєктів діяльності соціального педагога закладу вищої освіти на території сучасної України з урахуванням викликів та наявного стану.

Результати дослідження підтверджують, що впровадження методу проєктів сприяє підвищенню соціальної згуртованості, розвитку ключових навичок студентів і покращенню роботи соціального педагога. Використання цього методу є важливим для модернізації соціально-педагогічної діяльності та створення більш ефективного освітнього середовища, здатного реагувати на сучасні виклики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипова С.П. Методи та технології роботи соціального педагога: навч. посіб. / С.П. Архипова, Г.Я. Майборода, О.В. Тютюнник. Київ. : Слово, 2011. 496 с.
2. Вайнола Р.Х. Рудкевич Н.І. Механізми соціалізації студентської молоді в освітньому середовищі вищого навчального закладу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія №11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вип. 21. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С.3-7.
3. Козич Ірина Володимирівна. Формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 - соціальна педагогіка / Козич Ірина Володимирівна ; [наук. керівник Міщик Людмила Іванівна] ; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 24 с.11)
4. Концептуально-технічна модель підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери [монографія] / авт. Кол. Т. Василюк, І. Лисоконь, І. Розмолочикова, І. Шимко; упор. І Лисоконь. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 182 с.
5. Мирончук Н.М. Застосування методу проектів у підготовці майбутніх викладачів до самоорганізації в професійній діяльності // Проблеми освіти: зб. наук. праць / Ін-т модернізації змісту освіти МОН України. Житомир: Вид. О.О.Євенок, 2017. Вип. 87. С. 191- 196.
6. Олексюк О. Є. Теоретичні основи методу проектів як педагогічної технології / О. Є. Олексюк // Наукові праці: науково-методичний журнал. Педагогічні науки. Миколаїв : МДГУ імені П. Могили, 2004. Т. 36. Вип. 23. С. 45-49.
7. Романовська М.Б. Метод проектів у навчальному процесі (методичний посібник) Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2007. 160с.
8. Сисоєва Світлана Олександрівна (2002) *Особистісно орієнтовані технології: метод проектів* Неперервна професійна освіта: теорія і практика (1). с. 73-80. ISSN 1609-8595

9. Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 6–7 березня 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 1. С.164)
10. Тадеуш, О. М. Метод проектів як форма продуктивного навчання студентів / О. М. Тадеуш // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 29(39). С. 142-146.
11. Шимко І.М., Талаш І.О. Соціалізація особистості. Ч.1. Кривий Ріг. 2018. 132 с.
12. Шимко І. М. Особливості соціалізації здобувачів вищої освіти у процесі практичної підготовки. Криворізький державний педагогічний університет. 2022. С.91-131. URL: <https://doi.org/10.31812/123456789/7049>
13. A review of project-based learning in higher education: Student outcomes and measures, Author: Pengyue Guo, Nadira Saab, Lysanne S. Post, Wilfried Admiraal, Publication: International Journal of Educational Research, Publisher: Elsevier, Date: 2020
14. Project-based learning in engineering higher education: two decades of teaching competences in real environments, Author: Ignacio de los Ríos, Adolfo Cazorla, José M. Díaz-Puente, José L. Yagüe, Publication: Procedia - Social and Behavioral Sciences, Publisher: Elsevier, Date: 2010
15. <https://ihed.org.ua/sotsialni-proyekt/proyekt-spryyannya-sotsialnij/>
16. <https://www.fundacionmapfre.org/en/>
17. <https://www.thempra.org.uk/>